

Public Space

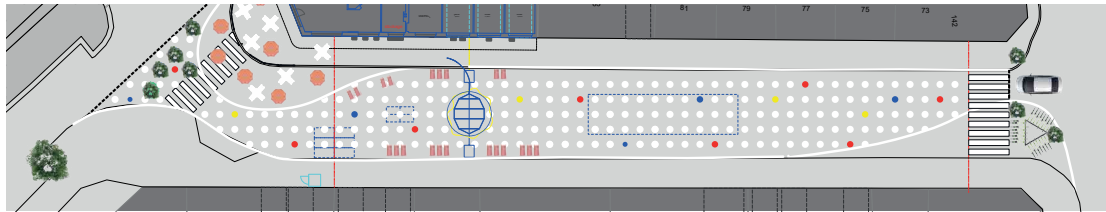
**Red
de stad,
open
de straat!**

Een alarmerend onderzoek naar de luchtkwaliteit in schoolomgevingen slaat in als bom bij ouders met kinderen in basisschool Maria Boodschap in Brussel. De verontwaardigde ouders, onder wie architecte Annekatrien Verdickt, zetten elke vrijdag de straat af tot de bevoegde instanties actie ondernemen. Burgerbeweging Filter Café Filtr  is geboren. Het is 2018, het jaar dat ook Greta Thunberg haar Skolstrejk f r klimatet opzet. De acties vormen de kiem voor OpenStreets, een uniek experiment waarbij straten tijdelijk onder zelfbeheer komen.

Gideon Boie – Foto's Ivan Put

Het lef hebben om een straat te blokkeren spreekt tot de collectieve verbeelding. De mediagenieke beelden van schoolpoortacties worden gretig opgepikt door kranten en televisiejournals en zorgen ervoor dat de actie zich als een lopend vuurtje verspreidt naar andere basisscholen. Uiteindelijk vinden acties plaats aan niet minder dan 173 scholen in Brussel en elders. Het succes van de burgerlijke ongehoorzaamheid is vooral politiek: het thema bepaalt in geen tijd de politieke agenda. Als twee jaar later de coronapandemie uitbreekt, krijgt de burgerbeweging een extra boost.

Tijdens de lockdown is de behoefte aan publieke ruimte groter dan ooit. Het idee van schoolstraten wordt al snel omgebogen naar 'zomerstraten' – afgesloten voor het autoverkeer, open voor voetgangers. De locatie is de Picardstraat, aan de voordeur van de woning van Annekatrien Verdickt. De hand van de architecte is zichtbaar in de enscenering  n de programmatie. Ligzetels, werktafels en planten richten de straat in als een verlengstuk van de woonkamer. Geschil- →

derde bollen op een patroon van anderhalve meter fleuren het asfalt op. De leegstaande apotheek wordt omgedoopt tot Barmacie.

De Picardstraat legt de basis voor OpenStreets in de tweede coronazomer, een instant urbanisme. De ambitie ligt in de culturele uitwisseling en collectieve droomarbeid. Kunstinstellingen zoals KANAL, KVS, Kaaitheter en Ultima Vez gebruiken de straat als podium. Culturelreghem laat mensen proeven van elkaars keuken. Ook het dagcentrum voor personen met een mentale beperking verlegt zijn activiteiten naar buiten. Tijdens de verbeeldingsateliers ontwerpen mensen samen de straat.

OpenStreets is ook een bijzonder tactisch urbanisme. Als de lokale overheid allesbehalve interesse heeft om de Picardstraat open te stellen, komt het statuut als gewestweg van pas om via de regionale overheid toestemming te krijgen. Later geeft de schoorvoetende instemming met een tijdelijke openstelling van straten voor nauwelijks 1 of 2 weken aanleiding tot een uitdijend meerjarenprogramma met telkens andere open straten. De rizomatische aanpak biedt het voordeel dat

telkens andere bewoners en organisaties kennismaken met de heilzame werking van de open straat.

Het activisme voor open straten stuit op weerstand. Het protest tegen de open straten bereikt een hoogtepunt in de zomer van 2023, nadat autominnende groepen testopstellingen van het gewestelijke mobiliteitsplan Good Move afbreken. OpenStreets deelt in de klappen, maar houdt wel het optimisme als morele plicht van het activisme hoog. De open straten zijn laboratoria voor het ontwikkelen van een gezonde, sociale en rechtvaardige stad. Intimidatie van initiatiefnemers, buurtbewoners én politici hoort er helaas bij.

Tijdens de editie van 2023 leidt het tijdelijke zelfbeheer van de straat tot micro-interventies, zoals een uitbreiding van de straathoek aan de Barmacie met een groene aanplanting en schommel. De ingreep is een manier om een spoor na te laten van het kortstondige utopische gebruik van de straat tijdens de zomer. Het gaat al lang niet meer alleen over schone lucht in schoolomgevingen, op het spel staan inmiddels ook verkeersveiligheid, sociale cohesie, culturele uitwisseling, mentale zelfontplooiing en zo veel meer. ▲■●

‘Een vrolijke verkenning van wat collectieve actie kan bewerkstelligen. Dit project is een echte inspiratiebron voor hoe activisme en publieke organisatie kunnen bijdragen aan gezondere steden en hoe ze de publieke ruimte voor iedereen kunnen teruggeisen.’

Meriem Chabani, jurylid

Architect
Filter Café Filtré Atelier
Website
www.fcfatelier.be
Project name
OpenStreets
Location
Brussels

Programme
Activation of public space, i.e. the street, through experiment, play, cooking, workshops and tactical urbanism
Procedure
Call Brussel op vakantie - Bruxelles en vacances (Brussel Mobilité - Bruxelles Mobilité)

Client
Society
Landscape architect
Jan Minne
Structural engineering
Jan Terwecoren (micro-interventions)
Sustainability
Vito

Lead contractor
Tournevie, Hamaco
Completion
Recurring project
Total floor area
7,000 m²
Budget
Not available